

Nulägesbild Skäggetorp

Inledning

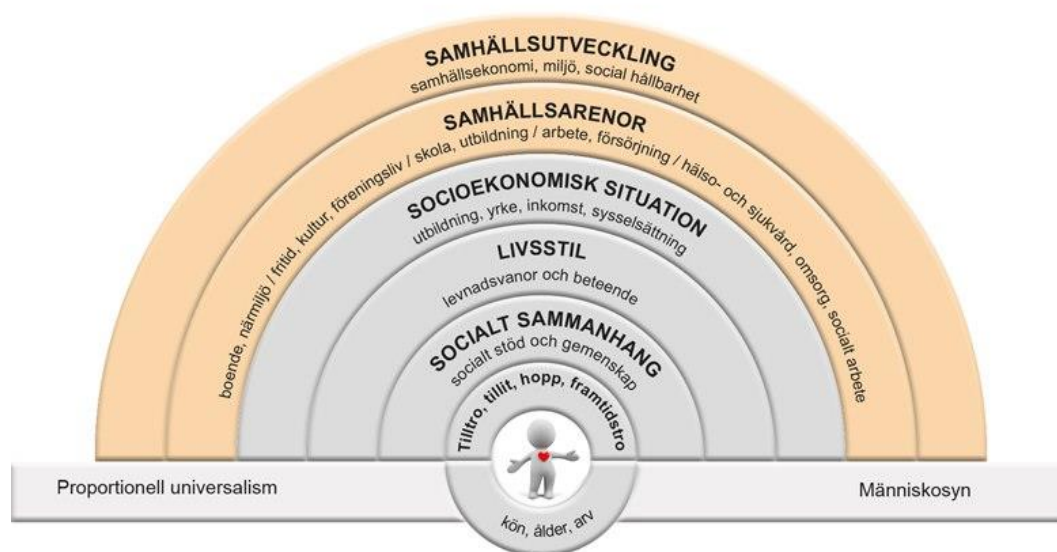
Detta är en nulägesbild som har tagits fram under våren 2020 för att beskriva Skäggetorp. Syftet är att ge en samlad beskrivning av området och en kortfattad nulägesbild. Framtagandet sker av kommunen, och perspektivet blir därför främst kommunalt, även om inspel och röster från boende i området också finns med. Denna nulägesbild är en del i arbetet för att motverka segregation och kommer vara utgångspunkt för det fortsatta arbetet när målbilder och handlingsplaner ska tas fram. De indikatorer som redovisas under befolkning kan följas upp årligen eller vid behov för att följa utvecklingen.

Inriktningen för Linköpings kommuns arbete mot segregation är att minska och motverka rumslig segregation som ger negativa effekter för samhället och individen. En lednings- och samordningsmodell har tagits fram med syftet att strukturera och effektivisera kommunens insatser mot segregation samt trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder. Insatserna fokuseras främst till de tre områden där flest invånare med svagare socioekonomi bor; Skäggetorp, Berga och Ryd. Det är viktigt att de som lever i dessa stadsdelar får samma förutsättningar och möjligheter som de som bor i andra delar av Linköpings kommun.

Bakgrund

Segregation handlar om att människor med olika bakgrund – som socioekonomisk status, etnicitet eller demografi – lever åtskilda. Till exempel att de bor i olika områden, går i olika skolor och arbetar på olika arbetsplatser eller inom olika yrken. Det handlar inte bara om att dessa bostadsområden, skolor, arbetsplatser, yrken etc är åtskilda utan om att de har olika status och påverkar människors livsvillkor och hälsa på olika sätt, till exempel att barn som växer upp i olika områden har olika förutsättningar i livet.

För att uppnå en god och jämlik hälsa krävs att människor ges likvärdiga villkor och förutsättningar. En individs hälsa påverkas av en mängd olika faktorer som på olika sätt och på olika nivåer samspelar med varandra. Vissa är förutbestämda medan andra kan påverkas av samhället eller individen. I bilden nedan illustreras dessa villkor och förutsättningar i det som ofta benämns som hälsans bestämningsfaktorer, vilket är allt från genetiska faktorer till strukturella faktorer såsom generella socioekonomiska, kulturella och miljömässiga förhållanden. Ojämlighet i hälsa skapas av att olika grupper i samhället har systematiskt olika livsvillkor och levnadsvanor.

Östgötamodellen för jämlik hälsa – ett samspel mellan individ, miljö och samhälle”. Orange färg markerar de samhälleliga förutsättningar som är avgörande för de individuella (grå) bestämningsfaktorererna för hälsa

Grunden i proportionell universalism är att alla ska kunna nå av insatser men att insatserna behöver vara i olika form och intensitet utifrån individernas behov. I de prioriterade områdena i Linköping lever många människor med liknande utmaningar tillsammans, åtskilda från andra socioekonomiska grupper. Varje steg nedåt i den sociala hierarkin, exempelvis nivå på utbildning, inkomst eller yrke, innebär sämre hälsa. Det går att se många samband mellan den statistik som redovisas i denna nulägesbild och det understryker ytterligare vikten av att arbeta för att ge alla människor likvärdiga villkor utifrån sina förutsättningar.

Några exempel är att:

- Arbetslöshet har samband med kortare livslängd, ökad risk för hjärt-kärlsjukdom, ohälsosamma levnadsvanor och psykisk ohälsa.
- Personer med förgymnasial utbildning har i genomsnitt sex år kortare återstående livslängd än de med eftergymnasial utbildning.
- Depression är mer än dubbelt så vanligt bland personer med ekonomiska svårigheter
- Att leva i en familj med ekonomisk utsatthet påverkar barns välmående, boende och skolresultat.
- Ungdomar som upplever att familjen har en dålig ekonomi uppger ohälsa och riskbeteenden och har en lägre framtidstro jämfört med ungdomar som upplever att familjen har en god ekonomi.
- Att kunna påverka sin tillvaro är en betydelsefull faktor för hälsan. De som själva kan planera och styra sina liv har i större utsträckning en bättre hälsa än de som inte kan detta.

Beskrivning av området

Skäggetorp byggdes mellan åren 1965-1976 enligt den tidens ideal. Området är trafikseparerat, dvs det kör nästan inga bilar inne i området utan Nygårdsvägen går runt hela stadsdelen. Bostadsbebyggelsen består nästan enbart av flerbostadshus, 86% är hyresrätter och 14 % är bostadsrätter. Över hälften av alla lägenheter är tvåor och treor. Hyresrätterna ägs av Willhelm, Stångåstaden och Viktoria park. Bostadsrätterna är HSB-föreningar.

Skäggetorp ligger avskilt från resten av Linköping genom sin angränsning till E4:an i norr, Bergsvägen i öster, stambanan i söder och jordbrukslandskapet i väster.

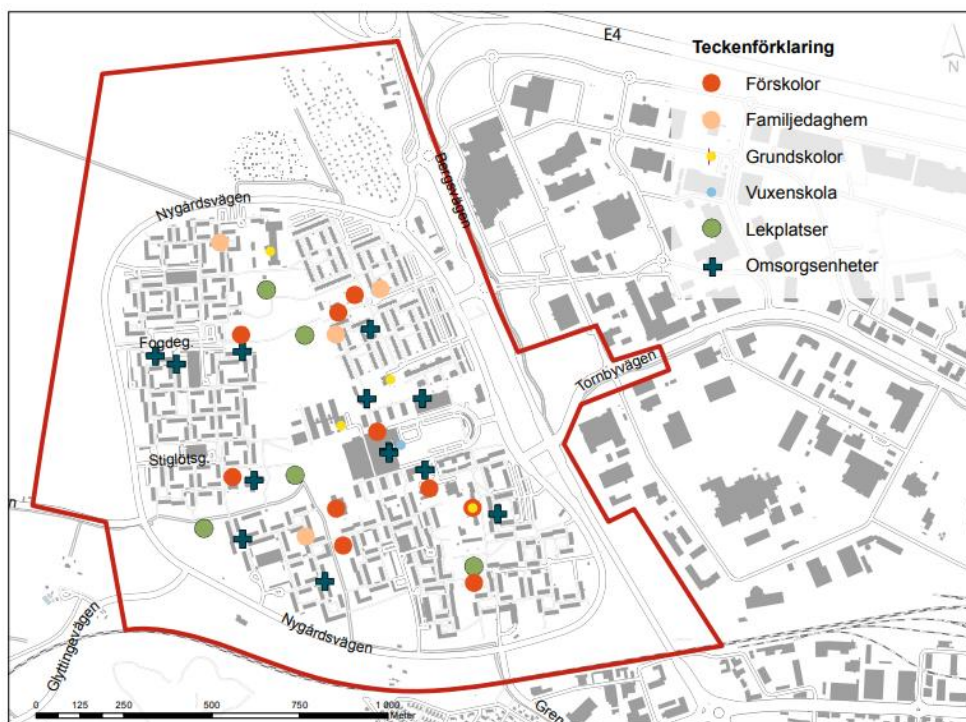
Kommunala verksamheter och service

Skäggetorp centrum är ett stort centrum med mycket service och kommersiell verksamhet och en del kontor. I eller i närheten av centrum finns dagligvarubutiker, restauranger, apotek, vårdcentral med specialistmottagningar. Det finns även en familjecentral med barnvårdscentral, öppen förskola och Råd & Stöd. Ungdomsverksamheten Ung Puls finns i centrumbyggnaden. Det nybyggda kulturhuset Agora som har blivit en viktig mötesplats ligger en bit bort från centrum.

Två kommunala skolor, Nygårdsskolan och Rosendalsskolan, har undervisning från förskoleklass t.o.m. åk 5. Skäggetorpsskolan har undervisning för åk 6-9. Dar Al Uloum är en friskola med språk och kulturinriktning med undervisning från åk 1-9. I Skäggetorp finns nio kommunala förskolor, tre privata förskolor och ett kommunalt familjedaghem.

I Skäggetorp finns också servicehus med servicelägenheter för pensionärer samt ålderdomshem och sjukhem. Totalt finns över 30 kommunala verksamheter i området.

Vårt Nygård är en lokal där kommunen bedriver socialt områdesarbete med bland annat familjepedagoger och brobyggare. Det finns också ett boendestödsteam från socialpsykiatri som arbetar riktat mot Skäggetorp.

Funktioner i området.

Kartan kommer från Planprogram Skäggetorp, 2017-12-14

Aktörer och samverkan i Skäggetorp

I Skäggetorp finns flera stabila aktörer. Fastighetsägarna och Svenska kyrkan är några exempel. Stadsdelssamordnaren uppger sig ha bra kontakter och god samverkan med flera aktörer. Samverkan finns kring event, satsningar eller särskilda frågor. Ingen permanent struktur finns idag utan berörda aktörer kallas samman vid behov. Dock så har ett kommunalt samverkansråd precis startat upp och avser att ses 1 gång/månad.

Permanent samverkansråd

Ett permanent samverkansråd för samverkan mellan skolorna finns.

Svenska kyrkan

Svenska kyrkan är en aktör med mycket verksamhet och en viktig mötesplats i Skäggetorp.

Fastighetssamverkansförening

Fastighetssamverkansförening finns mellan Victoria Park, Stångåstaden, Wilhelm och Lejonfastigheter.

Föreningar och civilsamhälle

I Skäggetorp finns det flera aktiva föreningar, både större idrottsföreningar, mindre kulturföreningar och studieförbund. HBK, Bollihop, Dulquad, och två Takewandoföreningar är exempel på några idrottsföreningar med seriös och långsiktig verksamhet. Det finns också ett stort engagemang från civilsamhället i form av olika sammanslutningar och även flera aktiva trossamfund. Det finns flera stabila och seriösa aktörer som arbetar långsiktigt men också en del som gör mer

kortsiktiga insatser. Många vill engagera sig i Skäggetorp och insatser som görs är inte alltid synkade.

Utvecklingsplaner

Ett planprogram för Skäggetorp har tagits fram av Linköpings kommun. Visionen som planprogrammet anger är att Skäggetorp som stadsdel ska öppna upp sig och byggas samman med övriga staden. Barriärer ska minskas och människor ska lättare kunna mötas och komma närmare varandra. Programförslagets utgångspunkt är att stärka de sociala kvaliteterna i Skäggetorp. Planprogrammet är dialogbaserat vilket innebär att dialoger har förts med bland annat boende, fastighetsägare och verksamhetsidkare i Skäggetorp.

För att planprogrammet ska förverkligas behöver ett antal detaljplaner tas fram. En av dem, som möjliggör omvandling från kontor till lägenheter i centrumbyggnaden, ska ut på granskning under 2020.

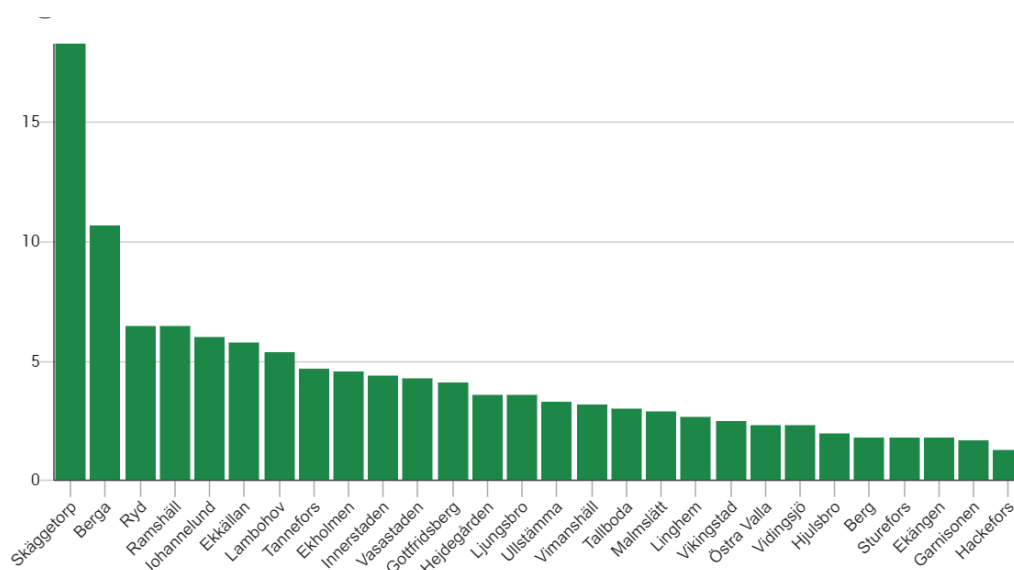
Ytterligare ett detaljplanearbete håller på att startas upp, det handlar om ca 100 nya bostäder i kvarteret Gåsen.

Viktoria Park omvandlar ett antal lokaler i källarvåningar till lägenheter.

Befolkning

År 2019 bodde drygt 10 300 personer i Skäggetorp. Det gör Skäggetorp till Linköpings största stadsdel efter innerstaden. Uppgifter tyder dock på det bor betydligt fler personer i Skäggetorp än de som är folkbokförda där.

Skäggetorp består av fyra olika delar (så kallade Deso-områden) Det är Rosendal, Sörgården, Nygård och Ullevi koloniområde. I Ullevi koloniområde bodde år 2019 enbart tre personer. Skillnaderna i socio-ekonomi mellan Skäggetorps tre andra delar är inte jättestora, men flera indikatorer visar på att det är något bättre ställt i Nygård och sämre i Rosendal. Skillnaderna är dock inte så stora som i till exempel Berga, och därför finns det inte anledning att studera dem mer ingående var för sig.

Diagrammet visar andel öppet arbetslösa samt personer i program för aktivitetsstöd i Linköpings stadsdelar i mars 2020. Skäggetorp har den i särklass största andelen arbetslösa, och denna bild är talande även för andra socioekonomiska indikatorer. De socioekonomiska utmaningarna i Skäggetorp är stora.

Nedan följer 13 indikatorer att följa upp över tid. De flesta är redovisade på områdesnivå, dvs för Skäggetorp, och jämförs främst med Linköping totalt. Könsuppdelad statistik anges där det finns tillgängligt och har bedömts vara relevant. Statistiska urval och resonemang är komplext och framtagna statistik gör inte anspråk på att vara heltäckande utan ge en övergripande nulägesbild av området.

Uppgifterna är framtagna av enheten Analys och utredning, Linköpings kommun, maj 2020, om inte annat anges.

1. Hushållens ekonomi

Andel hushåll i Skäggetorp med låg, medel och hög ekonomisk standard. Procentuell fördelning år 2018.

	Låg ekonomisk standard	Medel ekonomisk standard	Hög ekonomisk standard
Skäggetorp	47,4	52,2	0,4

Med låg ekonomiska standard avses hushåll som har en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är 60 procent eller lägre än medianen i riket. Med hög ekonomisk standard avses hushåll med en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är 200 procent eller högre än medianen i riket.

Som jämförelse hade Linköpings kommun totalt följande procentuella fördelning mellan låg, medel och hög ekonomisk standard år 2018.

	Låg ekonomisk standard	Medel ekonomisk standard	Hög ekonomisk standard
Linköping totalt	15,3	78,1	6,6

2. Barn 0-17 år i ekonomiskt utsatta familjer

År 2018 fanns det 1778 barn 0-17 år i Skäggetorp som levde i relativ fattigdom, det vill säga i hushåll med låg ekonomisk standard. Det innebär att 69 % av alla barn och unga i Skäggetorp lever i hushåll med låg ekonomisk standard.

I Linköping totalt var motsvarande siffra 18,9% år 2018.

3. Utbildningsnivå

Procentuell fördelning av befolkningen 20-64 år efter utbildningsnivå, år 2019.

	För-gymnasial utb.	Gymnasial utb.	Kort efter-gymnasial utb.	Lång efter-gymnasial utb.	Uppgift saknas
Skäggetorp	28,4	37,0	13,1	13,9	7,5

Som jämförelse var fördelningen i Linköping totalt enligt nedan år 2018.

	För- gymnasial utb.	Gymnasial utb.	Kort efter- gymnasial utb.	Lång efter- gymnasial utb.	Uppgift saknas
Linköping totalt	8,5	35,6	19,1	34,3	2,6

4. Förvärvsfrekvens

Förvärvsfrekvens för befolkningen 20-64 år uppdelat på kön
År 2010 och år 2018

	2010			2018		
	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen
Rosendal	40,4	26,1	33,0	54,1	35,8	44,7
Sörgården	48,6	41,6	45,3	59,5	44,5	52,5
Nygård	48,7	39,7	44,5	62,3	48,2	55,8
Skäggetorp totalt	47,3	37,8	42,7	59,6	44,1	52

Som jämförelse hade Ekängen, som har högst förvärvsfrekvens, 91,3% totalt för båda könen år 2018. För Linköping totalt var förvärvsfrekvensen år 2010 72,4% för män och 70,9% för kvinnor. År 2018 var den 77% för män och 75,1% för kvinnor. Förvärvsfrekvensen har ökat sedan år 2010 i hela kommunen liksom i Skäggetorp.

5. Ekonomiskt bistånd

Andel personer i åldern 18 år eller äldre som uppburit ekonomiskt bistånd någon gång under året var år 2017 18,7% i Skäggetorp. För hela kommunen var andelen 3,5 %.

6. Accumulerad flyttning av förvärvsarbetande till och från stadsdelen

Inväntar siffror

7. Andel personer med utländsk bakgrund

I Skäggetorp hade 73,1% utländsk bakgrund år 2019.

8. Andel inskrivna barn i barnomsorg

Inväntar siffror

För Linköping totalt var 70 % av alla barn inskrivna i barnomsorg vid samma tidpunkt.

9. Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram

Vårterminen 2020 blev 52 % av eleverna som bor i socialt utsatta områden behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, jämfört med 88 % för övriga elever i Linköpings kommun.

Beräkningen är gjord vt 2020, utifrån betyg i åk 9 från kommunala skolor för elever som bor i socialt utsatta områden jämfört med elever som bor i övriga Linköping. I gruppen socialt utsatta områden ingår elever som bor i Skäggetorp samt delar av Berga och delar av Ryd (indelningen gjordes 2018 utifrån NYKO-områden).

10. Valdeltagande

Valdeltagandet var i valet till kommunfullmäktige år 2018 67 % i Skäggetorp. I Linköping totalt var det 86,6 %.

11. Karies bland barn och unga

Andel kariesfria barn och ungdomar som besökt folktandvården i Skäggetorp var år 2019 46%. (avser en sammanställning av undersökningar av 3, 6, 12, 16 och 19-åringar) Genomsnittet från Folktandvårdens åtta mottagningar var 67,75% andel kariesfria barn och ungdomar 2019) ¹

12. Upplevd trygghet

Andel som anger att de känner sig trygg ute ensam sen kväll i sitt bostadsområde. *Polisen börjar göra årlig undersökning 2020, finns ännu inget värde.*

13. Andel aktiva i idrottsförening i området

(7-20 år) utifrån postnummer

Inväntar siffror

¹ Uppgifter från Region Östergötland

Trygghet och säkerhet

Skäggetorp är av polisen klassat som ett särskilt utsatt område.

Ett utsatt område är ett geografiskt avgränsat område som karaktäriseras av en låg socioekonomisk status där de kriminella har en inverkan på lokalsamhället. Ett särskilt utsatt område kännetecknas dessutom av en allmän obenägenhet att delta i rättsprocessen. Det kan även förekomma systematiska hot och våldshandlingar mot vittnen, målsägare och anmälare i området. Situationen i området innebär att det är svårt eller nästintill omöjligt för polisen att fullfölja sitt uppdrag.²

EST- Effektiv samverkan för trygghet

Linköpings kommun har under våren 2020 börjat arbeta med en modell för effektiv samordning av trygghet, kallad EST. En samordningsgrupp bestående av Säkerhetsenheten på Linköpings kommun, Stångåstaden AB (företräder fastighetsägarna) och Polismyndigheten träffas veckovis och gör utifrån inrapporterade incidenter en veckorapport för status i områdena Skäggetorp, Berga och Ryd. En skala med fyra nivåer används för att klassificera områdena.

<p>1 Brottslighet och andra otrygghetsskapande fenomen förekommer i området men <u>bedöms inte på ett betydande sätt</u> påverka invånare eller andra som vistas eller är verksamma i området på ett negativt sätt.</p>	<p>2 Brottslighet och andra otrygghetsskapande fenomen förekommer i området och <u>bedöms på ett begränsad utsträckning</u> påverka invånare eller andra som vistas eller är verksamma i området på ett negativt sätt.</p>	<p>3 Brottslighet och andra otrygghetsskapande fenomen förekommer i området och <u>bedöms på ett betydande sätt</u> påverka invånare eller andra som vistas eller är verksamma i området på ett negativt sätt.</p>	<p>4 Brottslighet och andra otrygghetsskapande fenomen förekommer i området och <u>bedöms på ett akut eller omfattande sätt</u> påverka invånare eller andra som vistas eller är verksamma i området på ett negativt sätt.</p>
---	--	--	--

Skäggetorp har sedan EST startade i februari varit på nivå 2- Gul. Det vill säga att Brottslighet och andra otrygghetsskapande fenomen förekommer i området och bedöms att i begränsad utsträckning påverka invånare eller andra som vistas eller är verksamma i området på ett negativt sätt.

Det förekommer regelbundet samlingar av ungdomar och bråk och körs mopeder och crossar vårdslöst i området. Olika former av skadegörelse, klotter och inbrott på olika platser sker nästan varje vecka. Vissa veckor har kända kriminella observerats i området. Narkotikaförsäljning sker i området. Det har också rapporterats att det har blivit en hårdare attityd mot myndighetspersoner bland ungdomar. Ett mord skedde i Skäggetorp i februari, troligtvis med koppling till det mordförsök som skedde hösten 2019. Den polisiära närvaron i Skäggetorp har under våren varit hög i Skäggetorp.

² Utsatta områden - Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen, Polisen, Underrättelseenheten, 2017.

Trygghetsmätning 2018

Stiftelsen Tryggare Sverige gjorde år 2018 på uppdrag av kommunen en Trygghetsmätning och analys av ett antal områden i Linköpings kommun. Skäggetorp var ett av dem. I undersökningen fick Skäggetorp ett problemindex på 2,53. Linköpings kommun som helhet fick 1,46. Resultatet för Skäggetorp var i den undersökningen sämst av de undersökta områdena. Vid över 2,00 indexpoäng har kommundelar normalt en hel del problem. Vid över 3,00 indexpoäng kan problemen betraktas som allvarliga. Mellan 1,10 – 1,40 indexpoäng är situationen bra. De problem som enligt undersökningen är störst i området är nedskräpning, ungdomsgäng som bråkar och stör ordningen, samt att det är få personer som känner sig trygga ute ensam en sen kväll. Svarsfrekvensen i Skäggetorp var 41%.

I intervjuer som genomfördes med nyckelpersoner beskrivs att problemen främst finns kring centrum och vid bostadsområdena Skattegården och Nygård. I Skäggetorps centrum pågår narkotikaförsäljning. Det finns både organiserad brottslighet i området och ungdomsgäng som begår brott. Tillsammans understödjer grupperingarna varandras verksamhet

Röster från området

En omfattande medborgardialog genomfördes när det nya planprogrammet för Skäggetorp arbetades fram år 2016-2017. En sammanfattning av djupintervjuerna som genomfördes lyfter fram följande punkter som viktiga för Skäggetorp:

- Många som bor i Skäggetorp trivs väldigt bra. Gemenskapen lyfts som positiv i Skäggetorp, det upplevs som att folk blir positivt bemötta och att invånare i Skäggetorp rör sig mer fritt än i andra stadsdelar.
- Utanförskap belyses som en av stadsdelens hot. Skäggetorp upplevs vara fränkopplat resten av Linköping och ett utanförskap som även skapas av arbetslöshet och att man inte går klart skolan.
- Bristen av mångfalden gällande boendeformer. I dagsläget består Skäggetorp i stort sett enbart av flerfamiljshus med främst mindre lägenheter, många i området vill göra bostadskarriär och efterfrågan finns efter fler boendeformer i området.
- Skäggetorp upplevs vara svårorienterat och mycket beror på områdets fysiska planering. En mer blandad bebyggelse i området kan öka orienterbarheten.
- I Skäggetorp finns idag mötesplatser men det behövs fler och de mötesplatser som finns idag behöver förvaltas bättre.
- Idag finns inget i stadsdelen som skapar en naturlig dragkraft eller målpunkt, vilket gör att få människor varken besöker eller naturligt rör sig till och i Skäggetorp.
- Det finns en barriär mellan Skäggetorp och Tornby, och det efterfrågas en bättre koppling mellan områdena.

Styrkor och skyddsfaktorer i Skäggetorp

- Mycket service och många olika verksamheter (även många kommunala) finns i Skäggetorp. Allt man kan behöva i vardagen finns där. Centrumet är levande.
- Många som bor i området trivs väldigt bra och tycker det finns en god gemenskap.
- Många som bor i Skäggetorp har en stark vilja till integration, de vill utbilda sig och få ett arbete.
- Det finns flera stabila och seriösa aktörer i området.
- Många som arbetar i Skäggetorp har ett stort engagemang för området och de boende.
- Många föreningar och civilsamhällesaktörer gör insatser i området.

Utmaningar och knäckfrågor

- Skäggetorp är ett särskilt utsatt område. Grov kriminalitet förekommer och otryggheten är hög. Området har ett dåligt rykte.
- Barn och unga dras tidigt in i kriminella miljöer
- Det finns ett stort utanförskap, hög arbetslöshet, trångboddhet m.m. En stor andel av invånarna lever i en utsatt situation.
- Medborgarna har stort behov av samhällsvägledning och stöttning och hjälp att integreras i samhället.
- Fler behöver få jobb och sysselsättning. Barn och unga behöver förebilder som går till jobbet.
- Tidiga insatser i tidiga år behövs för att fånga upp barn med riskfaktorer.
- Skäggetorp är en avskärmad stadsdel, både fysiska barriärer och mentala avstånd. Bör kopplas ihop med innerstaden och Tornby. (Planprogrammets genomförande) Skäggetorp är som en egen stad i staden. Låg rörlighet till och från stadsdelen.
- Skolelevernas busskort fungerar inte på kvällar och helger, vilket gör det svårt för dem att röra sig till andra delar av Linköping och ta del av fritidsutbud.
- Fler typer av boendeformer och upplåtelseformer behövs, möjliggör boendekarriär inom stadsdelen. (Planprogrammets genomförande)
- Skolorna har väldigt låga skolresultat. Skäggetorpsskolan ska stängas 2021, hur påverkar det eleverna och området?
- Stor omflyttning. Många som har möjlighet väljer att flytta, bland annat för att barnen ska få bättre förutsättningar.
- Det finns en bristande tilltro till myndigheter och kommunen, och att vi kan erbjuda stöd och skydd.
- Många olika insatser från aktörer, föreningsliv och civilsamhälle. Svårt att få överblick, gemensam struktur och samordning. Mycket projekt och tillfälliga insatser. Har kommunen lutat sig tillbaka?
- Engagemanget från en del boende är lågt, de är vana att bli serverade hjälp från olika aktörer. Är inte en stadsdel som hjälper sig själv.
- Viktigt med attraktiv allmän platsmark – Vad mer behövs? Kan boende involveras?